

Lunds universitet
Institutionen för medie- och kommunikationsvetenskap
Kandidatuppsats MKVK04 HT13
2014-01-08

Gestaltningen av romer i svensk dagspress

– En kvantitativ- & kvalitativ innehållsanalys

Författare: Josefin Ahlström
& Sally Cloudt

Handledare: Tina Askanius
Examinator: Fredrik Miegel

Uppsatsens titel: Gestaltningen av romer i Svensk dagspress - En kvantitativ- & kvalitativ innehållsanalys

Seminariedatum: 16 januari 2014

Kurs: MKVK04 Kandidatkurs Medie- och Kommunikationsvetenskap

Författare: Josefin Ahlström & Sally Clodt

Handledare: Tina Askanius

Nyckelord: Romer, Svensk dagspress, Stigma, Stereotyp, Nyrasism, Mediers makt, Dagordningen

Sammanfattning: Sedan år 2000 är romer en erkänd minoritet i det svenska samhället. Men detta till trots faller romer offer för stereotypisering och är en grupp som i många avseenden står utanför det svenska samhället. Medierna har makt att sätta agendan, dvs. vad vi i samhället ska ha åsikter om samt vad vi tycker är viktigt respektive mindre viktigt. I denna uppsats ämnar vi att analysera artiklar från Dagens Nyheter, Aftonbladet samt Helsingborgs dagblad för att problematisera hur den svenska dagspressen porträtterar romer. Detta gör vi genom en kvantitativ- och en kvalitativ innehållsanalys som operationaliserats med vårt teoretiska ramverk - Goffmans Stigmabegrepp, Brunes Stereotypisering, Dagordningsteorin samt van Dijks perspektiv på Nyrasism. Syftet med detta är att synliggöra och diskutera hur den ensidiga rapporteringen av romer i det svenska samhället kan bidra till social stigmatisering och stereotypisering av minoritetsgrupper som romer. Resultatet av de analyserade artiklarna synliggjorde att romer ofta förkommer i en entydig kontext där de främst gestaltas som offer exempelvis som tiggare. Analysen av artiklarna klargjorde även att romer sällan eller aldrig får chans att komma till tals.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte & Frågeställning.....	2
2. Metod	2
2.1 En Kombination av kvantitativ- & kvalitativ innehållsanalys	3
2.2 Kvantitativ innehållsanalys.....	3
2.2.1 Kvantitativt Urval	4
2.3 Kvalitativ innehållsanalys	5
2.3.1 Kvalitativt urval	6
2.4 Metodkritik.....	7
3. Tidigare forskning	7
4. Teoretiskt ramverk	8
4.1 Mediernas makt.....	9
4.2 Dagordningsteorin	9
4.2.1 Dagordningsteorins andra nivå	11
4.3 Stereotyper i medierna	12
4.4 Nyrasism.....	12
4.5 Stigma	13
5. Analys - Porträtteringen av romer i tre svenska dagstidningar	14
5.1 Kvantitativt analys	14
5.2 Kvalitativ innehållsanalys	17
5.2.1 Romer i Europa.....	17
5.2.2 En stereotyp bild av romer som tiggare	21
5.2.3 Romer i det dolda	23
5.2.4 Romer i debatten	27
5.2.5 Mediers makt	28
6. Slutdiskussion	29
6.1 Vidare forskning.....	31

Referenslista:	33
Bilaga 1	35
Bilaga 2	37

1. Inledning

År 1512 anlände ett sällskap till Stockholm, en grupp människor från ett för svenskarna okänt folkslag. Vilka var de och var kom de ifrån? Stockholmarna hade nu träffat sina första romer. Romer är ett folkslag som har en lång bakgrund av förtryck och förföljelse. De härstammar ifrån Indien, men redan på 1000-talet blev de bortkörda från landet och efter att ha levt några sekel i nuvarande Turkiet blev de bortkörda även därifrån. Därefter har de ständigt levt på samhällets botten, främst i Centraleuropa, men från 1500-talet även i Skandinavien. Även här möttes de av misstänksamhet och utanförskap och man ansåg att de hade ett medfött anlag för kriminalitet. Det gick så långt att Gustav Vasa befallde att alla romer som inte frivilligt lämnade landet skulle hängas och långt in på 1900-talet tvångssteriliserade man romer. Idag har detta folkslag levt i Sverige i över 500 år, men förföljs än idag av diskriminering och utanförskap (Griberg 2012).

Romer har på senare tid blivit ett hett ämne för debatt i samhället, efter avslöjandet av polisens omtalade *registrering av romer*. I september 2013 uppdagades nämligen att polisen samlat tusentals romer i ett register, oavsett om dessa romer hade kriminell bakgrund eller inte (Orrenius 2013). Sedan avslöjandet har det skrivits otaliga debattartiklar och nyhetsartiklar om romer och deras position i samhället. Redan innan denna händelse var romer dock ett hett ämne på agendan i andra delar av Europa, rasismen mot romer har eskalerat i länder som Ungern och Frankrike, där inslag av förföljelse och hot har varit centrala medel i försök att bli av med romerna (Cederberg 2010:9f). I Sverige blev romer en erkänd minoritetsgrupp år 2000, som ett tecken på att romerna idag är accepterade i det svenska samhället (Griberg 2012). Detta till trots är romer fortfarande ett utsatt folkslag - ett folkslag som i många fall ses som annorlunda och lever utanför det svenska samhället (Cederberg 2010:10,48) där många tvingas försörja sig på att tigga eller panta burkar, vilket även speglas i medierna. Nyhetsmediet är nämligen en tydlig indikator på vilka åsikter som lever i samhället, men har framför allt en väldigt stor makt att påverka *vad* vi ska tycka om frågor och *vilka* frågor vi ska tycka något om (McCombs 2006:80; Strömbäck 2009:103). Tidigare studier har visat att rapportering av etniska minoriteter tenderar att vara negativ, stereotyp och i bland rasistisk, men även att personer med utländsk bakgrund är osynliga i såväl nyhetsinnehållet som på redaktionerna (Hultén 2009:9). Eftersom medierna har

ett stort inflytande över oss i samhället är det av stor vikt att lyfta fram hur just minoritetsgrupper som romer faktiskt porträtteras i medierna samt ifrågasätta hur denna entydiga porträttering kan bidra till hur vi i samhället tycker och tänker om romer.

1.1 Syfte & Frågeställning

Syftet med studien är att granska hur romer porträtteras i svensk dagspress. Genom att kombinera en kvantitativ- och kvalitativ innehållsanalys kommer vi att analysera och problematisera artiklar från svensk dagspress med ett kritiskt perspektiv på det samtida journalistiska fältet. Målet med uppsatsen är att undersöka i vilken utsträckning romer själva får uttala sig samt vilken roll de ges i artiklarna. Vi har utgått från följande frågeställningar:

Hur gestaltas romer i svensk dagspress?

- I vilken utsträckning får romerna själva uttala sig?
- Vilken "roll" ges romerna i artiklarna?
- I vilka sammanhang?

Hur kan en eventuell ensidig rapportering av romer i det svenska samhället bidra till social stigmatisering och stereotypisering av minoritetsgrupper?

2. Metod

I detta kapitel kommer vi att redogöra vår valda metod, hur vi har gått tillväga vid insamling av material såväl som urval. Vi kommer även att motivera varför den valda metoden är relevant för vår uppsatts.

2.1 En Kombination av kvantitativ- & kvalitativ innehållsanalys

Vi har i denna uppsats använt oss av både en kvantitativ- och kvalitativ innehållsanalys. Fördelen med att kombinera en kvantitativ- och en kvalitativ analys är att man kan närma sig materialet på ett djupare sätt och få ett bredare analysmaterial. Man kan beskriva det som att kvantitativ forskning syftar till att förklara något medan kvalitativ forskning till att förstå det som analyseras (Fejes & Thornberg 2009:18f). Förklaring innebär att hitta ett samband mellan de förhållanden som observeras och förståelse innebär en inlevelse i någon annans situation, bland annat genom kunskap om dennes sociala och kulturella omgivning (Østbye, Knapskog, Helland & Larsen 2004:236). Detta gör att kvantitativ- och kvalitativ innehållsanalys kan komplettera varandra på ett effektivt sätt och genom att kombinera dessa metoder är vår förhoppning att vi kommer att få en bredare och djupare förståelse för det fenomen vi studerar (Fejes et al. 2009:19f).

2.2 Kvantitativ innehållsanalys

Kvantitativ analys innebär att man analyserar material som man kan räkna och hantera i form av siffror, exempelvis statistik. Därav lämpar sig kvantitativ innehållsanalys för att kartlägga stora mängder text genom dataregistrering och analystekniker. Målet är att testa hypoteser som man satt upp i förväg eller att hitta samband i materialet, vilket i vårt fall är att hitta ett återkommande mönster bland de artiklar från Dagens Nyheter, Helsingborgs Dagblad och Aftonbladet som utgör vårt empiriska material (Østbye et al. 2004:113,157). För att öka reliabiliteten (tillförlitligheten), är det viktigt att analysen är systematisk, vilket vi säkrar genom att formulera generella regler för hur materialet ska behandlas, och dela in materialet i enheter, variabler och värden. Eftersom denna uppdelning av texten är en central punkt inom kvantitativ innehållsanalys är det av stor vikt att definitionen av enheter, variabler och värden härleds ur frågeställningen. Vi gjorde just detta, utgick från vår frågeställning när vi definierade de enheter, variabler och värden som skulle ligga till grund för vår kvantitativa innehållsanalys och gjorde ett kodschema som vi sedan följde under analysen, se som bilaga 2 (Østbye et al. 2004:216f). För att tydligt redovisa vår data skapade vi även ett stapeldiagram som finns med i analysdelen.

Vidare ställs det även stora krav på att man definierar regler för hur materialet ska bearbetas så att likartade enheter behandlas på samma sätt, vilket man kan se att vi gjort i kodschemat. Detta är viktigt då målet är att andra forskare oberoende ska kunna gå igenom materialet och komma fram till samma resultat (Østbye et al. 2004:113). Eftersom kvantitativa analyser har blivit allt mer viktiga för att få genomslag i sina resonemang och ses som ett effektivt hjälpmedel när man ska stödja egna påståenden, är det en bra grund och ett komplement till vår kvalitativa analys (Østbye et al. 2004:157).

2.2.1 Kvantitativt Urval

Det empiriska materialet består av tidningsartiklar från Dagens Nyheter, Helsingborgs Dagblad och Aftonbladet. Vi valde dessa tidningar då dags- och kvällspress dagligen når ut till en stor del av Sveriges befolkning och således kan påverka deras åsiktsbildning (Strömbäck 2009:13), vilket gör dem relevanta för oss att undersöka i vår uppsats. Anledningen till att vi valde just dessa tre tidningar är för att få ett brett urval då vi på detta sätt får med en större och en mindre morgontidning samt en kvällstidning. Dagens Nyheter och Helsingborgs Dagblad är morgontidningar och Aftonbladet är en kvällstidning (Pettersson & Pettersson 2000:91). För att få ett systematiskt urval använde vi oss av databasen *Retriever* där vi använde sökordet *romer*. Vi märkte snabbt att de flesta artiklar från hösten 2013 som behandlade ämnet romer handlade om polisens registrering av romer som var en stor nyhetshändelse i början av hösten. Eftersom det är viktigt att urvalet i så stor utsträckning som möjligt blir en kopia av den population som vi vill undersöka ansåg vi att det inte var lämpligt att dessa artiklar fanns med i vårt urval, då det dels mestadels var polisen som nämndes i dessa artiklar och dels eftersom syftet med vår uppsats är att se hur romer *vanligtvis* gestaltas i svensk dagspress (Ekström et al 2010:14,18). För att urvalet inte skulle påverkas av händelsen med polisens registrering av romer valde vi att begränsa tidsperioden till ett år, mellan 2012-07-28 tom. 2013-07-28, d.v.s. före polisskandalen, vilket resulterade i 233 artiklar. Detta ger ett mer generaliserbart urval utifrån hur romer vanligtvis porträtteras. Vidare valde vi att inte bara inkludera nyhetsartiklar utan även debattartiklar, krönikor, ledare osv. i vårt kvantitativa urval eftersom att alla texter som publiceras i tidningarna

medverkar till att skapa en särskild bild av romerna. Dessutom speglar även dessa typer av artiklar den allmänna synen på romer i samhället.

2.3 Kvalitativ innehållsanalys

Vi har valt att utöka vår analys genom att också göra en kvalitativ innehållsanalys. Att göra en kvalitativ innehållsanalys är ett naturligt sätt för att närma oss vårt ämne, då det är genom texterna som media påverkar attityder och förmedlar kunskap. Vill man studera ett mediafenomen är det alltså rimligt att börja med texterna (Østbye et al. 2003:64). En kvalitativ analys är bra lämpad till vår undersökning då den kompletterar den kvantitativa analysen eftersom den till skillnad från den kvantitativa metoden, där vi använder oss av statistisk beräkning för att bearbeta vår data, fungerar som ett sätt att få en närhet till materialet och tillåter oss att gå på djupet och tolka det (Fejes et al. 2009:19).

Man kan tolka en text utifrån tre olika analytiska dimensioner. Första dimensionen analyserar upphovsmannen eller textförfattaren och ser på vilka innebörder som författaren själv tillskrivit texten. Den andra dimensionen fokuserar istället på textens språkliga och litterära innebörder. Vi har utgått ifrån textanalysens tredje dimension det vill säga den dimension där man tolkar vilka innebörder som textens innehåll får i relation till ett sammanhang utanför själva texten, därav begreppet innehållsanalys. Texten får alltså sin betydelse i mötet med läsaren, i en viss kontext (Ekstöm & Larsson 2010:155; Fejes et al. 2009:138). Syftet med analysen blir på så sätt att skapa en förståelse för någon del av samhället, dess historia eller dess värderingar, genom kritiska frågor och vedertagna teorier (Fejes et al. 2009:140). Vi har således närmat oss det empiriska materialet med hjälp av en rad frågor i kombination med våra analysverktyg - dagordningsteorin, stigma, stereotyp och nyrasism. De frågor som vi har utgått från är: *I vilket sammanhang omnämns romer? Har artikeln en positiv eller negativ klang? Vem får komma till tals?* Med hjälp av den valda metoden kan vi få en överblick över på vilket sätt romer porträtteras i svensk dagspress. Ytterligare en anledning till varför det är lämpligt att använda textanalys är för att undersöka den svenska dagspressens maktutövande, detta eftersom medierna har makt att styra

över dagordningen och således även till stor del över vilka frågor som samhällets medborgare har åsikter om (McCombs 2009:165).

2.3.1 Kvalitativt urval

I den kvalitativa analysen har vi valt ut ett antal artiklar som vi anser är relevanta att studera utifrån våra frågeställningar. Artiklarna har vi valt utifrån de 233 artiklar som utgjorde det kvantitativa urvalet, vilket resulterade i 16 artiklar. Vi har valt att inkludera artiklar från samtliga tidningar, Dagens Nyheter, Helsingborgs Dagblad och Aftonbladet även i den kvalitativa analysen, för att få mångsidigt urval att analysera ur de tre tidningarna. Att avgränsa materialet är det första steget i urvalsprocessen, när populationen väl är etablerad kan man ta nästa steg i processen för att generalisera resultatet. Vi har valt att göra ett strategiskt urval där vi valt ut fjorton stycken artiklar som på olika sätt belyser hur romer porträtteras i svensk dagspress. Anledningen till att vi använt oss av ett strategiskt urval är att det tydligt kan visa på vilket sätt romer porträtteras i artiklarna. Även om vi inte genom ett strategiskt urval kan dra slutsatser om svensk dagspress i stort, så kan vi på ett djupare plan synliggöra hur romer gestaltas (Fejes et al. 2009:140f).

Vidare är det av stor vikt att man väljer rätt metod i relation till sin frågeställning för att uppnå validitet (giltighet) i uppsatsen, d.v.s. att argumenten har med saken att göra (Østbye et al. 2003:120; Ekstöm & Larsson 2010:14). Eftersom vi har valt en metod som tillåter oss att tolka vilken innebörd textens innehåll får i relation till ett sammanhang utanför själva texten, vilket lämpar sig då det är genom texterna som media påverkar attityder och förmedlar kunskap till samhället, menar vi att giltighet uppnås.

2.4 Metodkritik

Då vi valt att endast söka artiklar med ordet *romer* riskerar vi att förlora artiklar som handlar om ämnet men som inte innehåller det exakta ordet *romer*. Exempelvis kan vi missa artiklar där det handlar om romer men det beskrivs som *rom*, *romsk*, *zigenare*, *resande* eller t.o.m. *rumäner*. Om vi istället hade haft flera sökord kan det tänkas att vi hade fått ett bredare urval att analysera både kvalitativt och kvantitativt. Något vi hade kunnat förbättra med vårt kodschema är indelningen av variabler under enheten *I vilket sammanhang omnämns romer?* där många artiklar kategoriserades under variabeln *Övrigt*, det hade varit en god idé att istället dela in den i flera variabler för att på så vis få ett tydligare resultat. Ytterligare en variabel som hade kunnats förbättras i kodschemat är *Tonläge i hur romer omnämns* där alternativen *negativ*, *positiv*, *neutral* hade kunnats tydliggöras ytterligare och eventuellt delats in i två olika variabler: en variabel som fokuserar på skribentens tonläge respektive en som fokuserar på textens sammanhang/kontext.

3. Tidigare forskning

I artikeln *Pushed to the Edge Research Report on the Representation of Roma Communities in the Hungarian Mainstream Media, 2011* studerar Gábor Bernáth och Vera Messing hur romer framställs i ungersk media och hur den bilden över tid har förändrats. Studien bygger på en analys som de gjorde under 2011 av politiska dagstidningar, veckotidningar, tabloidtidningar, internetnyhetsportaler och tv-nyhetsprogram med den största publikandelen. Materialet som de samlade in jämförde de sedan med sin tidigare forskning från 1988, 1993, 1997, 2000 kunde därav följa hur mediebevakningen av romer förändrats under åren. I studien belyser de hur den stereotypa bilden av romer som kriminella har blivit dominant i medierna, samt hur fokus har tagits från romers rättigheter till följd av den rådande politiska diskursen som har influerats av extremhögern. Ytterligare en artikel på samma ämne är *Global Entertainment and the European*

'Roma Problem' av Anikó Imre. Imre är dock mer intresserad av underhållningsprogram och i vilken utsträckning romer förekommer i sådana, och om deras porträttering där kan tänkas ha någon effekt på hur man ser på romer i samhället. I artikeln resonerar Imre (2006) kring huruvida underhållningsprogram och filmer om romer kan bidra till att ändra den negativa och stereotypiserade synen på romer mot det bättre, att man genom underhållningsprogrammen kan integrera en positiv bild av romerna i den normativa kulturen.

Även i Sverige har det bedrivits forskning på ämnet och Ylva Brune har gjort ett flertal studier om minoritetsgrupper och invandring. I avhandlingen *Nyheter från gränsen* presenterar Brune (2000) tre studier av nyhetstexter om flyktinginvandring, främlingar och om rasistiskt våld samt om hur invandrare porträtteras som *de andra* och som en problemtyngd kategori. Brune menar i sin avhandling att medierna bidrar till att måla upp en bild av *vi* och *de andra*, där invandrarna representeras av *de andra* samt att invandrare ofta objektiveras och stereotypiseras i medierna (Brune 2000:48f). I studien *Den dagliga dosen. Diskriminering i Nyheterna och Bladet* i Statens offentliga utredning: *Mediernas vi och dom: Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen* fortsätter Brune sitt resonemang. Hon presenterar här en temperaturmätning på Svenska Dagbladet, Sydsvenskan och Aftonbladet när det gäller form och uttryck för rasism, diskriminering, inkludering och antirasism. Även här ser Brune (2006:116f) en stereotypisering av invandare som *de andra*, dessutom ofta i samband med brottsjournalistik där de tenderar att omnämnas med sin etnicitet.

4. Teoretiskt ramverk

Vi kommer i detta kapitel redogöra för de teorier som sedan kommer att fungera som analysverktyg när vi närmar oss empirin i vår kvalitativa analys, med målsättning att kunna besvara vår frågeställning.

4.1 Mediernas makt

För att närma oss vårt empiriska material har vi utgått från Jesper Strömbäcks resonemang i boken *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation* (2009) där han redogör för mediernas makt och huruvida de kan påverka åsiktsbildningen i samhället.

Kommunikation är aldrig neutral. Varje gång någon kommunicerar: politiker, journalist eller människor i sitt vardagliga liv, så sker ett medvetet val av fakta, perspektiv och aspekter. Det är genom kommunikativa processer som samhället formas. En av mediernas viktigaste uppgifter är att bevaka samhället och ständigt samla in och rapportera om sådant som händer i samhället. Informationen som sedan når ut till allmänheten ligger till grund när politiker såväl som medborgare formar sina åsikter och sina bilder av verkligheten (Strömbäck 2009:9). Strömbäck (2009:13) uttrycker sig på följande sätt när han ska beskriva korrelationen mellan makt och information: "Om kunskap är makt, och kunskap bygger på information, så har alltid de som kan påverka informationen och vilka den sprids till möjlighet att utöva makt". Medierna påverkar således både direkt och indirekt åsiktsbildningen hos såväl människor i allmänhet som högt uppsatta politiker. Människors verklighetsuppfattning och åsikter ligger sedan till grund för hur vi agerar och därmed påverkar medierna indirekt även människors agerande. Slutligen menar Strömbäck att medierna är som mäktigast när de har makt över både publiken och det egna innehållet (Strömbäck 2009:13,83).

4.2 Dagordningsteorin

En viktig teori för vår analys, som även hänger väl samman med Strömbäcks resonemang är dagordningsteorin. Dagordningsteorin är ytterst relevant för vår analys eftersom att den redogör för massmedias roll gällande att sätta agendan och vad vi i samhället tycker och tänker om. Vi kommer främst att utgå från McCombs (2006) teorier om dagordningsteorin som han framför i boken: *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*.

McCombs och Shaw är två forskare som i början av 1960-talet ställde sig frågan vad media hade för betydelse för vilka frågor vi anser är viktiga, vilket ledde till formulerandet av dagordningsteorin (Strömbäck 2009:201). McCombs & Shaw (1972:177,185f) menar att massmedia tvingar fram uppmärksamhet på vissa problem/frågor och att de ständigt föreslår vad individen i massan ska tala om, veta om och ha känslor för. För att tydliggöra denna *hypnotiserande* dagordning av massmedia refererar McCombs et al (1972:177) till Choens resonemang om att pressen:

“...may not be successful much of the time in telling people what to think, but it is stunningly successful in telling it's readers what to think about. While the massmedia may have little influence on the direction or intensity of attitudes, *it is hypnotised that the massmedia sets the agenda...*”

Vi vänder oss således till medierna när vi vill ha indikationer om vad som är viktiga samhällsproblem, vad som står på samhällets dagordning, dvs. den uppsättning frågor som diskuteras och som kan komma att ligga till grund för politiska beslut. Genom att vi använder oss av medier för att ständigt vara uppdaterade om på vad som hänt och vad som är viktigt, bidrar medierna till att organisera våra erfarenheter och upplevelser av verkligheten (McCombs 2006:80;Strömbäck 2009:103). Den grundläggande tanken bakom dagordningsteorin är att det finns ett kausalt samband mellan de frågor eller *objekt* som får mycket uppmärksamhet i medierna, och de frågor eller objekt som medborgarna tycker är viktiga antingen för dem själva eller för samhället (McCombs 2009:165;Strömbäck 2009:205). Med *objekt* menas allting som människor riktar sin uppmärksamhet mot eller har åsikter och attityder om, som exempelvis sakfrågor och samhällsproblem eller vissa personer och organisationer. Eftersom människorna själva inte kan ta reda på vad som händer ute i världen och samhället vänder de sig till medierna för att få upplysningar. De frågor som media uppmärksammar är också de frågor medborgarna får ta del av, konsekvensen är att den vikt som medierna fäster vid olika frågor förs över till medborgarna. Alltså blir de frågor som får stor uppmärksamhet i medierna också de som människorna upplever som viktiga. Omvänt innebär det att ju mindre uppmärksamhet en fråga får desto mindre sannolikt är det att människorna upplever den som viktig (Strömbäck 2009:105).

4.2.1 Dagordningsteorins andra nivå

Skillnaden mellan dagordningsteorins olika nivåer är främst att dagordningsteorins första nivå handlar om mediernas uppmärksamhet av en fråga, dvs. *vad* medierna uppmärksammar och *vad* medborgarna anser är viktiga frågor, medan dagordningsteorins andra nivå handlar om mediernas gestaltning av en fråga dvs. *hur* medierna beskriver olika objekt och *hur* dessa objekt uppfattas av medborgarna. Fokus flyttas således från olika *objekts* placering på dagordningen till hur framträdande olika *attribut* är på olika dagordningar. Med objekt menas som tidigare nämnts, det som vår uppmärksamhet riktas mot eller det som vi har åsikter om eller attityder till, medan attribut avser egenskaper och kännetecken som är sammankopplade med olika objekt (McCombs 2006:160 & Strömbäck 2009:112). Strömbäck (2009:112) menar att attribut "ska ses som en generisk term som täcker all de egenskaper och drag som kännetecknar ett objekt". Man kan säga att dagordningsteorin på den första nivån främst fokuserar på vilka objekt, dvs. sakfrågor, organisationer och personer som är i fokus på mediernas dagordning och hur det påverkar vilka objekt som ligger i fokus på allmänhetens dagordning. Medan dagordningsteorins andra nivå fokuserar på vilka aspekter av objekten som framhävs på mediernas dagordning och hur det påverkar hur människor tänker kring objekten i fråga.

Således menar McCombs (2009:164) att medierna många gånger utövar inflytande över våra åsikter, attityder och vårt beteende. Att media har stor påverkan över vilka ämnen vi anser är viktiga och till viss del vad vi ska tycka i dessa frågor gör att teorin om medias makt är mycket relevant för det vi vill analysera. Hur stor plats romerna får i media och hur de benämns kan påverka många människors syn på romer och är därför intressant att studera.

Det finns dock viss kritik riktad mot McCombs & Shaws resonemang. Kritikerna menar att mediernas dagordningsmakt inte är fullständig utan att den beror på en rad faktorer kopplade till medierna själva såväl som deras innehåll, till mottagaren och till den kontext som medierna, allmänheten och de politiska aktörerna befinner sig i (2009:110f).

4.3 Stereotyper i medierna

Medierna har en central roll gällande att utforma, reproducera och sprida stereotyper i det moderna samhället. Det blir nästintill en nödvändighet för medierna att förenkla bilden av personer och händelser, då det krävs för att de ska kunna mångfaldiga bilderna och på så sätt möjliggöra dess snabba spridning. Dessa massproducerade stereotypa bilder kommer sedan till användning när människor skapar mening i sina egna relationer till andra (Brune 2004:255). Därmed anser vi att begreppet *stereotyp* kommer att vara användbart i vår analys i relation till hur romer framställs i svensk dagspress. Vi kommer att utgå från Brunnes perspektiv på stereotyper, som används för att markera mänsklig likhet och olikhet samt igenkännande och avståndstagande. Detta sätt att se på stereotyper är ett lämpligt synsätt när vi ger oss in i analysen, eftersom det passar in på hur romer ofta målas upp utifrån och särskiljs utifrån deras olikheter. Även det faktum att människor ofta tenderar att gripa fast vissa få egenskaper hos en grupp för att sedan reducera gruppen till endast dessa egenskaper passar väl in på hur gruppen romer bemöts i samhället (Brune 2004:256).

4.4 Nyrasism

När vi hänvisar till begreppet rasism kommer vi att utgå ifrån van Dijks definition där han beskriver rasism som: "Ett socialt system av etnisk eller rasbaserad ojämlikhet" (van Dijk 2000:35f). Rasism förknippas ofta med slaveri, apartheid och segregation, som ett fenomen som endast förekommer hos den extrema högern (van Dijk 2000:33f). Denna typ av rasism menar van Dijk är den *gamla* rasismen, medan den nya rasismen snarare lindas in i att vara demokratisk och respektfull och därför förnekas det gärna att det är rasism. Hos den nya rasismen är minoriteter inte biologiskt sämre, men de är annorlunda. Den nya rasismen tenderar att vara diskursiv på så sätt att den ofta är subtil och symbolisk i sin natur; den uttrycks, antas och bekräftas genom text och tal, såsom vardagliga samtal, anställningsintervjuer, filmer, nyhetsinslag i pressen och hundratals andra genrer. Vanliga samtal och texter som ser ut att vara just detta, långt ifrån det

öppna våldet och den kraftfulla segregation som förknippas med den *gamla* rasismen. Trots det kan den nya rasismen vara lika effektiv när det gäller att marginalisera och utesluta minoriteter. Den kan till och med skada ännu mer, särskilt eftersom den verkar så *normal, naturlig* och förnuftig (van Dijk 2000:33f). Vi lär oss alltså rasism eller anti-rasism till stor del genom texter och samtal. Eftersom politikerna, utbildningsväsendet, vetenskapen och mediaeliten kontrollerar tillgången till, och över, det mesta av den offentliga debatten, har de en specifik roll och ett ansvar för vilken kunskap och värderingar som de förmedlar till befolkningen (van Dijk 2000:35f). Van Dijk (2000:48) menar att media har extra stort ansvar för detta på grund av pressfriheten, och särskilt när det gäller etiska frågor. Detta eftersom den vanliga medborgaren ofta har få dagliga möten med minoriteter, och därmed också få alternativa källor till information om minoriteter, då minoritetsgrupper inte har tillräckligt med makt för att publicera en motsatt påverkande rapportering. Därför är det intressant att studera rasistiska tendenser om romer i nyhetsartiklar i samband med problematiseringen av mediernas makt. Om media har makt att påverka många människors åsikter blir rasismen som sprids där än mer "allvarlig".

4.5 Stigma

Goffman (2001:10f) definierar begreppet stigma som egenskaper hos en person som i samhället upplevs som oförenliga med vår bild av hur en viss individ bör vara. Dessa egenskaper gör att individen inte har möjlighet att vinna fullt socialt erkännande, och personen blir därmed stigmatiserad. Detta är något som ofta drabbar minoritetsgrupper, och eftersom romer är en svensk minoritet anser vi att denna teori är väl användbar samt applicerbar på vår analys.

I varje samhälle avgörs vilka egenheter som uppfattas som vanliga och naturliga för de människor som lever i samhället. När en främling dyker upp i samhället kan vi ofta direkt se att han besitter någon egenskap som gör honom olik övriga personer i samhället, någon mindre önskvärd egenskap. Han reduceras på så sätt från en vanlig människa till en utstött. Att stämplas på detta sätt är vad Goffman (2001:10f) kallar för ett stigma och att ha ett stigma är för den drabbade individen mycket negativt. Goffman beskriver tre olika typer av stigma. Dels stigma i form av kroppsliga missbildningar av skilda slag, dels stigma genom fläckar av viljesvaghet på

den personliga karaktären som omgivningen sluter sig till genom den stigmatiserades förflutna. Det kan handla om psykiska rubbningar, fängelsevistelse eller alkoholism. Den tredje typen av stigma är tribiala stigma som härleds ur nationalitet, religion eller annan grupptillhörighet. Dessa stigma förmedlas från generation till generation och kan i lika mån drabba alla medlemmar inom en familj (Goffman 2001:12) och det är denna typ av stigma som är aktuell för gruppen romer. Att bära ett stigma av något slag innebär att individen i fråga har ett drag eller en egenskap som inte kan undvika uppmärksamhet, och som gör att de han möter vänder sig från honom och dessutom bortser från hans övriga egenskaper som skulle kunna motivera en plats i gemenskapen. Det ligger också nära till hands för folk att beskylla den stigmatiserade för en massa ofullkomligheter, utifrån en enda ofullkomlighet, och samtidigt tillskriva dem önskvärda men fördömda egenskaper av övernaturligt slag, så som “ett sjätte sinne” eller att vara “synska” (Goffman 2001:12f).

5. Analys - Porträtteringen av romer i tre svenska dagstidningar

Vi kommer i detta kapitel börja med att presentera och analysera resultatet av vår kvantitativa undersökning. Vi kommer därefter använda detta material som grund för vår kvalitativa analys, och på så sätt styrka de teser vi för fram där.

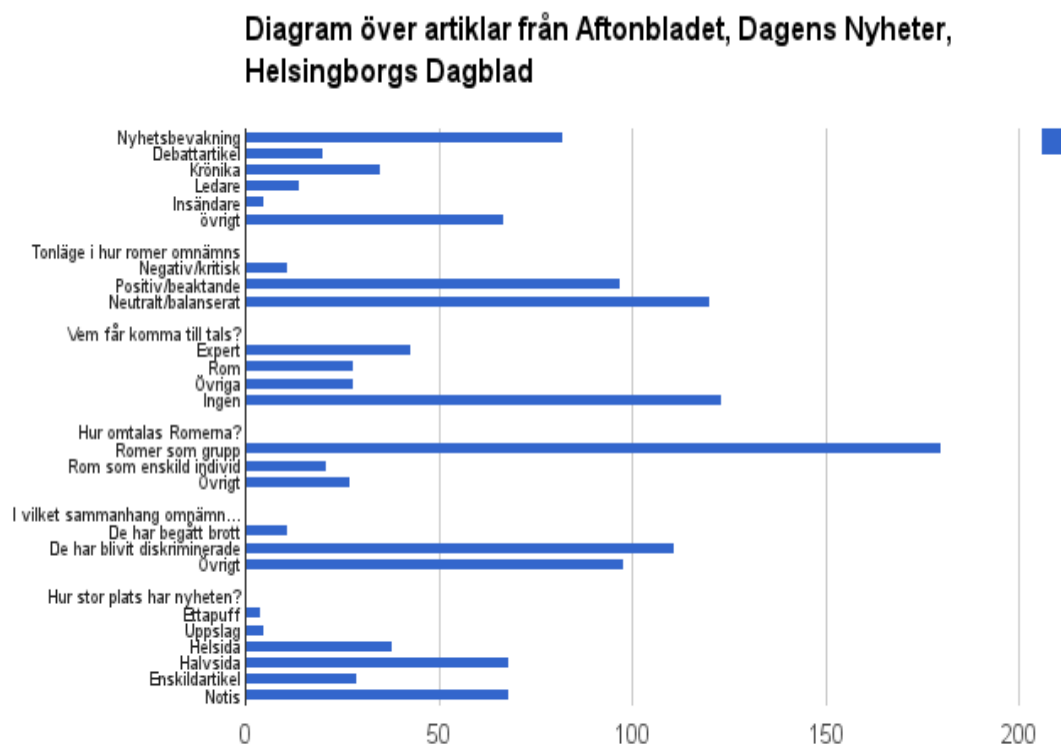
5.1 Kvantitativt analys

Här presenteras resultatet av en kvantitativ undersökning baserat på artiklar publicerade i Aftonbladet, Dagens Nyheter samt Helsingborgs Dagblad mellan 2012-07-28 till 2013-07-28. Sökordet som använts för att ta fram det material analysen baserats på är “Romer” och slutgiltiga antalet analyserade artiklar blev 233. Varje artikel har analyserats med hjälp av ett kodschema¹ baserat på sex variabler. Dessa är:

¹ För kodschema se bilaga2

- 1) Typ av artikel
- 2) Tonläge i hur romer omnämns
- 3) Vem får komma till tals?
- 4) Hur omtalas romer?
- 5) I vilket sammanhang omnämns de?
- 6) Hur stor plats har nyheten/artikeln?

För att få en överblick av resultatet presenteras det här i form av diagram:

Av diagrammet kan man utläsa att i 78,9 % av artiklarna förekommer romer som grupp (t.ex. som *Romer i Sverige*, *Romska tiggare* osv.), vilket är en överlägsen majoritet, medan det bara är i 9,2 % av artiklarna som de förekommer som enskild individ. I kategorin *Övrigt* som består av 11,8 % av artiklarna räknas material där romer förekommit men i form av t.ex. ett quiz eller i tv-

tablå. Den form av artikel som romer oftast omnämns i är nyhetsartiklar som utgör 36,8% av de undersökta artiklarna, tätt följt av krönikor, debatter, insändare och ledare som utgör 33,2% av artiklarna. Kategorin övrigt utgör 30 % av artiklarna och hit räknas material i form av bok- och filmrecensioner om romer, tv-tablå osv.

Det tonläge som utgjorde en representativ majoritet av artiklarna med hela 52,6% var ett neutralt tonläge, där man varken var negativ eller positiv till romer. 42,5% av artiklarna hade ett mer positivt/beaktande tonläge gentemot romerna. Det var endast 4,9 % av artiklarna som hade ett negativt tonläge, hit har vi räknat artiklar där man har nedvärderat romer och främst fokuserat på deras "negativa" egenskaper på ett sådant sätt att man har tillåtit dessa egenskaper definiera hela folkslaget romer, t ex. att de är analfabeter och endast duger till att tigga och spela musik.

I 55,4% av artiklarna fick ingen komma till tals, på så vis att artikeln inte på ett uppenbart sätt reflekterade någons åsikt eller innehöll en intervju eller ett utlåtande. Experter kom till tals i 19,4% av artiklarna och då i form av direkt citat eller utlåtanden. Även om alla artiklarna handlade om romer på ett eller annat sätt så fick de själva endast komma till tals i 12,6% av artiklarna och i många fall var det en romsk representant i form av en ledare som kom till tals. Kategorin övrigt kom till tals i 12,6% av artiklarna, till denna kategori har vi räknat människor som inte är romer eller experter som t ex. svenskar som har en relation till en rom.

I hälften av artiklarna från Dagens Nyheter, Aftonbladet och Helsingborgs Dagblad omnämns romer främst som offer, något som inte riktigt reflekterar samhällets inställning – vilket tas upp senare i analysen. I 44,5% av artiklarna omnämns romer i övriga sammanhang, exempelvis att det gjorts en film om romer eller att de förekommer i ett tv-program eller en dokumentär. Endast i 5 % av artiklarna förekommer romer i samband med att de har begått ett brott.

Majoriteten av artiklarna är halvsidor och notiser som tillsammans utgör 64,2%, vilket visar att artiklar om romer inte får särskilt stor del av tidningen och att de inte prioriteras särskilt högt. Det är endast 4,2 % av artiklarna som har "hög-prioriterade" platser i tidningen i form av ettapuff eller heluppslag. 17,9% av artiklarna var helsidor och 13,7% var enskilda artiklar.

Genom den kvantitativa analysen framkommer många intressanta aspekter, som exempelvis att det sällan är romer som får komma till tals i svensk dagspress. Även det faktum att de ofta porträtteras som offer är ett intressant resultat. Att ställa dessa resultat från den kvantitativa analysen i relation till en kvalitativ analys där vi närmar oss utvalda artiklar tillåter oss att på en djupare nivå problematisera vårt ämne och besvara vår frågeställning.

5.2 Kvalitativ innehållsanalys

I den kvalitativa analysen kommer vi att utgå från fjorton artiklar som vi har valt från den kvantitativa analysen, dessa artiklar finner vi extra intressant i förhållande till vår frågeställning. Samtliga artiklar är likt det kvantitativa urvalet från Aftonbladet, Dagens Nyheter samt Helsingborgs Dagblad. Vi kommer med hjälp av den valda teorin och det empiriska materialet resonera och problematisera våra resonemang på ett så analytiskt sätt som möjligt för att sedan kunna svara på vår frågeställning.

5.2.1 Romer i Europa

Romer som kommer till Sverige möter ofta en tuff tillvaro. Många artiklar, bland annat artikeln *Tiggarna har delat upp staden mellan sig* (Appendix 9) gestaltar hur romer blir hemlösa, arbetslösa och får försörja sig på att tigga eller panta burkar. De får bo på gatan, i bilar, husvagnar eller i bästa fall på ett härbärke, men trots denna tuffa tillvaro ser många romer Sverige som ett lockande alternativ. På många håll runt om i Europa är livsvillkoren nämligen än svårare och förföljelsen än värre för romerna och många av artiklarna beskriver hur romerna förföljs och diskrimineras i framförallt Ungern och Frankrike (Appendix 5; Appendix 11). Den kvantitativa undersökningen visade att romer oftast benämns i ett positivt eller neutralt tonläge. En djupare analys av artiklarna visade att majoriteten av de artiklar som hade ett övervägande negativt tonläge om romer handlade om romernas situation i utlandet. I dessa fall har själva artikelförfattaren inte en negativ syn på romer, men då artiklarna innehåller många romfientliga

citat från exempelvis partimedlemmar blir den övervägande tonen i artikeln negativ. I exempelvis artikeln *Vi ska göra deras liv till ett helvete* (Appendix 11) gestaltar skribenten romernas situation i Ungern och hur det fascistiska partiet Jobbik vill få ut romerna ur landet. Parlamentsledamoten Zsolt Egyöd citeras:

“Invånarna i Ozd ska inte behöva frukta att zigenarbrottslingar slaktar dem i deras eget hus! Låt oss vara ärliga. Största delen av zigenarbefolkningen är brottslingar. De avlar barn bara för att få bidrag. Vi ska inte ge dem bidrag för att de ska mörda våra föräldrar!” (Appendix 11)

I denna artikel, likväl som andra stöpta i samma form, innehåller artikeln flera liknande citat. Det är problematiskt med artiklar som dessa, där romerna främst gestaltas i en negativ kontext eftersom medierna är den främsta källan där invånarna hämtar sin information. Information som sedan fungerar som grund när de formar sina åsikter och bilder av verkligheten (Strömbäck 2009:9). Därmed riskerar artiklar som dessa, där skribenten gestaltar romer i negativa kontexter och där klangen genomgående är negativ, att bidra till en stereotypiserad bild av romer, där romer främst ses som brottslingar och således en börda för samhället snarare än en utsatt minoritetsgrupp. Visserligen är det bra att romernas situation lyfts fram i tidningarna, men det problematiska är den negativa klangen som finns i artiklar som denna, samt det faktum att det i artikeln inte lyfts fram att det är ett problem att romerna knyts till attribut som oärliga, barbariska och att de gestaltas som brottslingar.

Ytterligare något som är intressant är att bland de artiklar som har ett övervägande negativt tonläge, likt exemplet ovan, gestaltas högerextremism och främst hur dessa partier diskriminerar romerna. Detta är en vanligt förekommande bild av rasism, att det främst är något som utövas av högerextrema. I dagens samhälle har det dock blivit allt vanligare med en ny form av rasism, en rasism som inte syns lika tydligt på ytan. Hos denna typ av nyrasism definieras minoriteterna som annorlunda, och till viss del också som underlägsna och med färre rättigheter, och detta budskap sprids främst via texter (van Dijk 2000:33f). Bilden av den gamla rasismen lever dock kvar i samhället, en rasism som präglas av slaveri, utrotning och förföljelse. Att många av de artiklar som gestaltar rasism mot romer handlar om högerextremism visar tydligt att den gamla bilden av rasism lever kvar i media, och den nya rasismen får inte lika stort utrymme. Problemet

blir då att man i media sätter ett likhetstecken mellan rasism och gammal rasism (med högerextremism och förföljelse), och den nya rasismen som lever i samhället problematiseras inte och många kanske inte ens blir medvetna om den. På så sätt blir det i Sverige accepterat att använda nyrasism genom att stereotypisera romerna och stänga ute dem ur samhället, medan man istället ser med förakt på länder som Ungern och Frankrike som till större del använder gammal rasism och öppet förföljer och hotar romerna (Cederberg 2010:9f). Detta trots att även nyrasism kan vara mycket effektivt när det gäller att utesluta minoriteter, och den kan till och med upplevas som än mer kränkande eftersom den är så pass "normal" och inte ifrågasätts (van Dijk 2000:33f). Många artiklar gestaltar också om hur romerna förföljdes under andra världskriget, något som också styrker tesen om att gammal rasism med förföljelse och mord får större utrymme i media än den nya "tysta" rasismen.

I linje med tendensen om att endast gammal rasism syns på medieagendan finns även en tendens i media och hos politiker som citeras i media att dels måla upp romerna som ett problem för samhället och dels skylla detta problem på andra. Vi ser ett exempel på detta i artikeln *Visumkrav slår hårt mot romer från Serbien* (Appendix 4) där skribenten gestaltar hur sex EU-länder, bland annat Tyskland och Frankrike, vill införa visumtvång för personer från Balkan. Immigranterna från Serbien, som i de flesta fall är romer, benämns enligt artikeln i dessa länder som "falska asylsökande" då fattigdom inte är asylgrundande. Artikeln gestaltar också hur Serbien å sin sida försöker stoppa förslaget genom att stå för EU-ländernas extra kostnader som romerna orsakar de länder de kommer till. Artikeln förmedlar genom dessa gestaltningar en bild till läsarna av att romer inte är önskvärda i något land utan de är ett problem för samhället som man till och med kan betala för att bli av med. För romer kan sådana tankar leda till att de känner sig stigmatiserade och utstötta då de beskrivs som en belastning för samhället och mindre värda än andra (Goffman 2001:10-11). En annan artikel på samma spår är den med rubriken *Frankrikes linje: Håll er borta* (Appendix 5) där skribenten gestaltar hur romer, både vuxna och barn, jagas från sina läger av fransk polis. I artikeln gestaltas romernas läger som "farliga och ohygieniska" vilket bidrar till en stereotyp bild av romer som underlägsna. Det beskrivs också hur Frankrikes ministrar menar att Rumänien och Bulgariens regeringar inte gör tillräckligt för att ta hand om romerna, vilket tyder på att Frankrike skyller romproblemet på dessa länder.

I artikeln *Europeiska regeringar saknar vilja att hjälpa romerna* (Appendix 14) skriver integrationsminister Erik Ullenhag att EU och europeiska regeringar måste få bukt med diskrimineringen av romer. Han menar att Sverige har gjort sitt genom att avsätta pengar för att stärka romernas ställning i samhället och att fler måste göra likadant.

“Europa måste bekämpa antiziganismen och kränkningar av de mänskliga rättigheterna betydligt kraftfullare” (Appendix 14)

Ullenhag beskriver hur den svenska regeringen har satsat 50 miljoner kronor för att stärka romers ställning i skolan och på arbetsmarknaden, men att även andra EU-länder måste göra samma sak. Uttalanden som dessa målar upp en bild av romer som en staffetpinne, nu har vi gjort vår del, dags för någon annan att ta över. Ingen vill ta ansvar fullt ut, Ullenhag säger visserligen att Sverige har bidragit med en stor summa i försök att integrera romerna i det svenska samhället men vill nu överlåta “rom problemet” till övriga Europa.

Vissa menar alltså att romerna är ett problem för EU att lösa (appendix 14), andra att det är länderna romerna kommer ifrån (Rumänien och Bulgarien exempelvis) som ska lösa problemet (Appendix 5) medan ytterligare andra anser att det är romerna själva som är orsak till problemet och att de borde “ta sig i kragen” (Appendix 11). Vems fel det än är bidrar känslan av att ingen vill ta på sig ansvaret för romerna ytterligare till utanförskap för gruppen. Romerna blir än mer stigmatiserade, pekats ut som annorlunda och oönskade, och det försvårar deras integration i samhället (Goffman 2001:10). Man får en bild av att ingen vill veta av dem och att vissa till och med skäms över dem. I artikeln *Jag vill inte titta folk i ögonen och be* (Appendix 6) ses sådana tendenser hos befolkningen. Där beskrivs Claudiu, en man från Rumänien som kommit till Sverige för att jobba, men som inte lyckats få något jobb och därför tigger på gatan. Han menar att romerna har dragit ner Rumäniens rykte och att han därför inte vill säga att han är från Rumänien. Om någon frågar säger han att han är från Ungern, Tyskland eller Serbien. Detta exempel visar tydligt romernas status i Europa idag.

5.2.2 En stereotyp bild av romer som tiggare

I artikel *Tiggarna vräks från boplats i dag* (Appendix 10) kan man tydligt se att romerna definieras som tiggare snarare än romer, vilket tydliggörs redan i rubriken. Även i texten ser man liknande uttryck då det exempelvis skrivs: "Tiggarna har inte kunnat sova sedan de fick beskedet om avhysning" (Appendix 10). Istället för att benämna dem vid namn eller ens som romer benämns de som tiggare, och artikelförfattaren blandar därmed en viss sympati för att romerna ska bli bortkörda med att bidra till den stereotypa bilden av romer som tiggare. Att vara tiggare är inte olagligt i Sverige, men tiggare har en väldigt låg status i samhället och många föraktar dem. Trots att artikelförfattarna har en positiv syn på romer, och trots att det är bra att problemen med fattiga människor i samhället belyses i media, påverkas romernas rykte om den huvudsakliga bilden som målas upp i media av dem är som fattiga tiggare och de ständigt tillskrivs en offerroll (McCombs 2009:164f). Om det endast är de romer som är tiggare som det skrivs om i media kan läsarna få en bild av att alla romer är tiggare, och man låter på så sätt dessa enstaka individer definiera hela gruppen "romer". Man beskyller därmed individerna och i förlängningen hela gruppen romer för att vara helt ofullkomliga, utifrån en enda, av samhället ansedd, ofullkomlighet. Man bortser alltså ifrån de egenskaper som individerna har som faktiskt skulle motivera en plats i samhället och att de skulle vara en av oss (Goffman 2001:12).

En anledning till att en bild av romer som just fattiga tiggare syns i media idag kan vara att man lätt håller kvar i den gamla synen på romer som lösdrivande folk och tjuvar, en bild som grundades för 500 år sedan till följd av dåtidens svenskars ovana vid främlingar (Grindberg 2012). Denna bild har mer eller mindre levt kvar sedan dess, och när vi idag ska definiera romer som grupp griper vi gärna kvar i de få, enstaka, och enligt oss förväntade, egenskaper hos vissa romer (exempelvis att de är tiggare eller tjuvar), och låter dessa individer definiera hela gruppen och folkslaget romer (Brune 2004:252f). Vi svenskar definieras som motsatsgruppen, de som måste ta krafttag mot detta "problem" som målas upp.

Vidare visade den kvantitativa analysen att romer oftast benämns som grupp, och det är sällan en rom som får komma till tals när ämnet är romer som grupp, utan oftare är det en "expert" av något slag. Det som är problematiskt med att endast prata om en viss grupp människor som just

en grupp och inte om de enskilda individerna är att man stereotypiserar dem som “de andra”, det skapas en klyfta mellan oss svenskar och dem och de etniska fördomar som finns gentemot gruppen bibehålls (van Dijk 2000:48). Ett tydligt exempel på detta är de många artiklar som gestaltar hur romska tiggare lever i städernas utkant, i bilar eller husvagnar och hur de tigger på stadens gator för att få pengar till mat (Appendix 10). Även om artiklarna beskriver romer som ett utsatt folkslag och det argumenteras i flera debattartiklar om att romer ska få det bättre i samhället (Appendix 12), så leder ändå denna beskrivning till att romer ses som en grupp som är annorlunda *oss*. De blir stereotypiserade som några som bryter mot normen och målas upp på ett annorlunda och avvikande sätt (van Dijk 2000:48).

“Många är analfabeter och vad de kan göra för att få en inkomst är att spela musik, tigga och samla burkar.” (Appendix 9)

Genom uttalanden som dessa som främst fokuserar på negativa egenskaper hos romer, förstärks bilden av att romer är annorlunda *oss* och att de inte kan bidra till samhället, man tillskriver romerna en stereotypiserad bild där de är tiggare och analfabeter snarare än romer i det svenska samhället. Den kvantitativa analysen visade att romer ofta omnämns i sammanhang där de blivit diskriminerade eller är offer. Detta är något som man även kan utläsa av uttalandet ovan, där romerna beskrivs som fattiga tiggare som inte kan få ett riktigt jobb på grund av att de är analfabeter, de beskrivs som offer - någon det är synd om. Detta i kombination med att romer av nyhetsmedierna ofta tillskrivs sådana egenskaper som gör att de faller inom kategorin “de andra” samt att svenskar ofta framställs som den aktiva parten i nyhetsmedierna kan bidra till att sända ut budskapet att romer saknar kompetens och handlingskraft (Brune 2004:50). Ett sådant budskap spär på den stereotypa bilden av att romer som grupp står utanför samhällets normativa ramar och bli tillskrivna rollen som “de andra”.

En annan aspekt som också spär på den stereotypa bilden av romer är att när de väl intervjuas så framställs de inte som individer, utan de hamnar i skymundan till följd av sin tillhörighet till gruppen romer. Ofta porträtteras de som ovan som fattiga tiggare och följderna blir att samma historia upprepar sig gång på gång, berättelserna formas till ett förbestämt livsmanus och individuella erfarenheter framstår som avbildningar av varandra (Hultén 2009:38). Detta är något

som tydligt framkommer i artikeln *Snart ska Claudia hem till sin sjuka dotter* (Appendix 8) och *Tiggarna vräks från boplaten idag* (Appendix 10) som båda handlar om romer som kommit till Sverige i hopp om ett bättre liv och för att få ihop pengar till familjen där hemma genom tiggeri på Sveriges gator och torg. Artiklarna är stöpta i samma form, utifrån vad som kan ses som ett färdigt manus. Journalisten målar upp en bild där romerna i första hand är tiggare, en benämning som i dagens samhälle har fått en negativ laddning och blivit en stereotyp bild som ofta kopplas samman med romer. När en rom intervjuas talar man i artikeln om personen i fråga som en av många tiggare som har sökt lyckan i Sverige, och man ställer frågor som fokuserar på de egenskaper som är gemensamma för romer som grupp, snarare än personens individuella egenskaper. Genom att romerna objektifieras och minimeras till ett fåtal egenskaper som fattiga, eländiga och lösdrivande som särskiljer dem från oss, så får de inte heller en chans att som individer beskrivas utifrån egenskaper som stämmer överens med de normativa egenskaperna även om de som individer besitter dessa (Brune 2004:256). Det är inte de individuella egenskaperna som framhävs, utan det är gruppens tillskrivna egenskaper och därför uppfattas romerna inte heller som individer (Hultén 2009:38).

I de analyserade artiklarna framkom det som tidigare nämnts, att romer främst porträtteras som fattiga, tiggare och analfabeter. Människorna i Sverige använder sig av medierna för att hämta information för att sedan kunna skapa sig en uppfattning om och åsikter om frågan i sig (Strömbäck 2009:13). Genom att tidningarna målar upp bilder där romer mestadels framställs som tiggare, binder de romer till *attribut* som är sammankopplade med tiggare, som ex. lösdrivande, fattiga och problematiska, kan man dra slutsatsen att det även är detta människorna i samhället kommer att tycka, eller iallafall bilda sin åsikt efter (McCombs 2006:80,160f). Det är därmed troligt att man hade fått en annan uppfattning av romer, om tidningarna istället hade kopplat dem till mer positiva *attribut*, där man inte bara hade valt att visa de romer som tigger - utan också de romer som faktiskt jobbar och bidrar till samhället lika mycket som "vi" och att man på så vis hade bidragit till att suddas ut gränsen mellan *vi* och *dom*.

5.2.3 Romer i det dolda

I den kvantitativa studien undersöktes vem som får komma till tals när det handlar om romer. Den kvantitativa analysen visade att det, när det handlar om romer, sällan är någon som får komma till tals, exempelvis när det handlar om nyhetsnotiser eller krönikor, och i de fall någon får uttala sig i frågan om romer är det ofta en expert av något slag. Vanligen är det en minister som uttalar sig om öppenhet mellan gränserna, representanter från stadsmissionen och liknande som träffar många tiggare eller poliser. När det väl är romerna själva som får uttala sig är det allt som oftast i en utsatt situation där de flesta är tiggare och får beskriva livet på gatan.

Ett exempel på en artikel där en rom som inte är tiggare utan som är välutbildad och har ett kvalificerat yrke får uttala sig är artikeln: *Harrys historia kan göra skillnad för alla romer* (Appendix 2). I artikeln beskrivs Harry, som är jurist, som en symbol av hopp för romerna. Harry har, trots att han är rom, lyckats i livet genom att klara en högre utbildning och få ett bra jobb och han har därmed motbevisat samhället och sitt kulturella arv. Det framgår tydligt i artikeln att han har lyckats på grund av att han alltid dolt att han är rom. Som Harry uttrycker det: "Man går inte ut offentligt och säger att man är rom" (Appendix 2).

Artikeln beskriver hur Harry under hela sin studie- och arbetstid har dolt sin bakgrund, och att detta var något som han redan som barn blev uppfostrad med att göra. Hans föräldrar önskade, enligt artikelförfattaren, mer för Harry än att han skulle förföljas av de stereotypiserade egenskaper och *attribut* han var tillskriven som rom, och att han därmed skulle bli en stigmatiserad individ som inte passar in i samhället, så de lärde Harry att tiga och att dölja. En anledning till detta kan vara att folk har kvar bilden om att romer är tjuvar och ett lösdrivande folkslag (Cederberg 2010:9f), de har blivit tillskrivna ett visst stigma, som följer dem generation efter generation (Goffman 2001:12). Enligt artikeln är detta något Harrys föräldrar var väl medvetna om och de såg som enda lösning att bryta detta mönster för sina barn genom att helt enkelt inte offentligt vara romer. Att artikeln porträtterar romer som Harry och hans föräldrar på detta vis är problematiskt eftersom det bidrar till att måla upp en bild av romer som annorlunda och attributet *rom* som något negativt man bör dölja. För romerna kan en sådan porträttering i media bidra till stigmatiseringen och känslan av utanförskap från samhället, där enda utvägen är att helt dölja sitt ursprung. I artikeln *Vi vill väcka debatt om dessa frågor* (Appendix 7) beskrivs en liknande historia, nämligen Silvija Jansson som under 90-talet valde att byta efternamn,

eftersom att hon hade svårt att få jobb och bostad på grund av att hon var rom. Även Silvija föll offer för stigmatisering där folk såg till de stereotypiserade egenskaper som var förknippade med romer snarare än att se till henne som person och hennes egenskaper, vilket gjorde att de inte ville ge henne jobb eller bostad. Det är nämligen det stigmatisering innebär: att man har ett drag eller en egenskap som inte kan undvika uppmärksamhet, som i det här fallet att Silvija och Harry är romer, som sedan gör att de som möter dem vänder sig från dem och bortser från deras övriga egenskaper som skulle kunna motivera en plats i gemenskapen (Goffman 2001:12f). I den stund Silvija bytte namn och Harry dolt vem han var, kunde inte omgivningen veta att de var romer, och de kunde då inte heller tillskriva dem stereotypiserade egenskaper. Istället fick de själva som personer och deras egenskaper definiera vem de var som sedan motiverade deras plats i gemenskapen. Man kan se detta tydligt i artiklarna då Silvija efter namnbytet upplevde att livet blev lättare eftersom att hon fick jobb och bostad samt undkom många fördomar och Harry som blev framgångsrik och nu jobbar som jurist. Den stigmatiserade individen tenderar att göra just detta, att allt mer hålla sig med samma föreställningar och värderingar som vi. De känner med sig att de är människor som vilken annan som helst och förtjänar en chans i samhället, men ändå i grund och botten så känner de att vad andra än säger accepteras de inte fullt ut (Goffman2001:15f). Därmed har Harry och Silvija dolt att de är romer, för de vet att de inte blir accepterade av samhället om de är romer, men de vet också att de som alla andra förtjänar en chans och genom att dölja sitt ursprung har de skapat denna chans åt sig själva. Den stigmatiserade individen känner att det är något skamligt med att ha den egenskap han har, och det kan hända att han gör upp en bild av sig själv där denna egenskap saknas (Goffman 2001:15f). Detta är något man ser beskrivet i artiklarna om både Harry och Silvija, som båda valt att se sig som svenskar snarare än romer och därmed "avskrivit" sig egenskaper som kopplas samman med romer. Som Harry uttrycker det:

“Jag vill inte se mig som handikappad bara för att jag är rom. Jag kan bidra till samhället som alla andra” (Appendix 2).

Artikeln framställer det som att om Harry istället hade valt att inte dölja att han var rom, hade han inte kunnat visa att han likväl som alla andra kan bidra till samhället, då han med största sannolikhet inte hade fått chansen på grund av de egenskaper han som rom är tillskriven.

Rubriken är tydlig: *Harrys historia kan göra skillnad för romer*. Men vad förmedlar egentligen artikeln? Att romer kommer att lyckas och få ett "riktigt" yrke som dessutom är välbetalt om de helt enkelt gör som Harry och döljer sitt ursprung? För det är precis det budskap som denna artikel sänder ut. Även om skribenten har en positiv syn till romer och lyfter fram en rom som lyckats i arbetslivet så framhävs ändå en underliggande ton av att de måste förändras för att lyckas.

"Han har besekrat den svåraste av fiender: det sociala arvet, ett berg av negativa förväntningar, tusen år av flykt och rädsla"

(Appendix 2)

Men Harry har inte besekrat sitt sociala arv genom att offentligt vara rom utan han har besekrat det genom att vara någon annan, genom att vara mer svensk än rom, åtminstone utåt sett. Genom att artiklar som dessa beskriver och gestaltar romer som dolt sitt ursprung som lyckade, definierar de också för medborgarna hur de ska uppfatta romer och att just dessa *attribut* är kopplade till romer (Strömbäck 2009:112). Vidare förmedlar det en bild till läsarna att de romer som lyckats har gjort det genom att *inte vara romer*, att de har gett upp sin identitet som rom för att utåt sett vara *svensk* och att de då har lyckats. Det sänder således ut en entydig bild av romer, om att de är en folkgrupp som måste förändras för att passa in i det svenska samhället.

Det som är intressant med dessa artiklar, där romerna själva får uttala sig och där det inte handlar om att de är tiggare eller fattiga, är att dessa romer känner att de måste gå ut och berätta att de har lyckats trots att de är romer. Exempel på detta är, som tidigare nämnt, Harry som är jurist och en symbol för alla romer som vill gå en utbildning, samt även artikeln *Han vill ta plats i historien* (Appendix 12) där skådespelaren Willie Andréasson som, när han inte skådespelar, åker runt och berättar om livet som resande rom på skolor och bibliotek. Att de romer som fått en karriär känner att de är så pass framstående att de måste representera romerna och berätta att även romer kan lyckas visar tydligt att romer fortfarande i dagens samhälle är en stigmatiserad grupp och alltså inte helt integrerade i samhället. Ju mer stigmatiserad en samhällsgrupp är desto mindre krävs det av en representant för att den ska kunna fungera som en förebild för resterande grupp (Goffman 2001:35).

5.2.4 Romer i debatten

I den kvantitativa analysen fann vi ett mönster gällande vem som får komma till tals i artiklarna, nämligen att romer själva sällan fick komma till tals utan det var oftast experter eller ingen alls (dvs. endast journalisten) som fick komma till tals. I den kvalitativa analysen visade det sig att i de fall där romerna själva får komma till tals är det i stort sätt endast i nyhetsartiklar. I artiklar där de dessutom beskrivs relativt stereotyp utifrån en likartad mall, vilket vi tagit upp tidigare i analysen. Värt att nämna här är dock att det framgick väldigt tydligt i den kvalitativa analysen att romer inte själva är med i debatten. Det finns många krönikor och insändare med i vårt empiriska material, men övervägande majoritet av dessa är svenskar som skriver om hur de uppfattar att romerna har det, och hur man borde lösa problemet. Trots att det är om romer som debatten handlar om finns det i stort sett inga debattartiklar där romerna gör sin röst hörd. Genom att det endast finns debattartiklar med titlar som exempelvis *Vad kan - och bör - vi göra åt tiggeriet* (Appendix 3), där den svenska debattören lyfter fram romer som ett samhällsproblem som "vi" eller någon annan måste få bukt på, bidrar till en entydig bild av romerna som ett problem i svensk dagspress. Frågan är om det är så att romerna inte kan eller inte vill vara med i debatten. Ett tydligt mönster som sågs i de krönikor och insändare som analyserades var att det i de flesta fall främst fokuserades på att romerna var tiggare, fattiga och ofta från Rumänien eller något annat öststatsland. Även om det fokuseras på romer från öststatsländer blir alla romer drabbade när romer som grupp målas upp som tiggare i media, och man kan därför fråga sig varför inte de svenska romerna gör fler debattinlägg om sina egna rättigheter. Romer får komma till tals i intervjuer i vissa nyhetsartiklar, men när romerna väl blir intervjuade i artiklar så är det som den kvantitativa analysen visade mest i sammanhang där de har blivit diskriminerade, där de ofta redan är tillskrivna en roll av journalisten eller skribenten. Där de inte fritt får chansen att uttrycka sig, utan är "låsta" till ett visst förbestämt livsmanus (Hultén 2009:38), där de är tillskrivna rollen som ex, tiggare eller en rom som har det svårt vilket ofta är grundat i det faktum att de tillhör en minoritet i samhället. Romerna har således inte chans att publicera en motsatt påverkande rapportering, eftersom de är en minoritet och inte har tillräckligt med makt (van Dijk 2000:48). Det är främst svenskarna, "den vita eliten" som får chans att styra medierna och

påverka innehållet och det är de som sätter medieagendan och således bestämmer vad vi ska tycka och tänka om (McCombs et al. 1972:177f; van Dijk 2000:37f). Därav kan man anta att romerna inte kan, komma till tals, även om de vill, och försvara sig i medierna och på så vis inte heller påverka den mediala bild som samhället och medborgarna har om dem.

5.2.5 Mediers makt

Genom historien har romer varit ett förtryckt folk, och ofta har de benämnts som tjuvar och opålitliga. Den kvantitativa undersökningen visade dock att romer allt som oftast benämns som offer, att de har blivit diskriminerade, istället för att de skulle vara tjuvar och brottslingar. Den kvalitativa analysen visar däremot att den gamla inställningen om att romer är kriminella verkar leva kvar i samhället till viss del. I bland annat artikeln *Vi blev stoppade av polisen utan anledning* (Appendix 1) beskrivs hur en person från P1 Ekot utklädd till rom försökte hyra bilar på bensinstationer. På flera av ställena blev personen i fråga nekad att hyra en bil, med motiveringen att alla bilar var uthyrda. Ekots reporter som kom in en stund senare fick dock hyra bil utan problem. Dessutom stannades personen som var utklädd till rom av en polis som skulle göra en "rutinkontroll". När Ekots reporter sa att de gjorde ett reportage och att det bara var en utklädd rom så åkte polisen igen (Appendix 1). Detta visar tydligt att fördomar mot romer fortfarande i högsta grad lever kvar i samhället. Då analysen bland annat utgår ifrån McCombs (2006) tankar om att media har stor påverkan över vad vi ska ha åsikter om och vilka åsikter vi har om dessa saker är det intressant är att fråga sig *varför* dessa fördomar lever kvar? Detta då den kvantitativa undersökningen visar att de allra flesta artiklarna som undersökts har en positiv ton gentemot romer, och att de främst beskriver folkslaget i fråga som diskriminerat och inte som skurkaktigt.

Media har i dagens samhälle stor makt, både genom att påverka vilka frågor folk anser är viktiga och även till stor del vad de ska tycka om de aktuella frågorna (Strömbäck 2009:13). Eftersom media och dagspress är medborgarnas fönster ut mot omvärlden upplever läsarna att de frågor som får stort utrymme i media är viktiga, och vice versa att mindre uppmärksammade frågor upplevs som mindre viktiga (Strömbäck 2009:105). Analysen av det kvantitativa materialet visar

att det är få ettapuffar och uppslag som handlar om romer, och även relativt få helsidor. De flesta artiklarna som belyser ämnet romer är istället halvsidor eller notiser. Att nyheter om romer får relativt lite plats i de svenska dagstidningar som undersökts kan till stor del bidra till att läsarna får en uppfattning om att ämnet inte är särskilt relevant, och att romernas diskriminering i samhället inte är en viktig fråga på den politiska agendan. Detta kan vara en av orsakerna till att fördomar mot romer fortfarande lever kvar i samhället, att medborgarna anser att frågan inte är tillräckligt viktig för att de ska engagera sig i den. Hade nyheter om romer istället fått plats på förstasidor och mittuppslag hade det förmodligen väckt ett större intresse för romernas situation.

En annan anledning till att de stereotypa bilderna av romer lever kvar i samhället kan vara att trots att det som skrivs övervägande har en positiv ton gentemot romer så beskrivs de som annorlunda. De beskrivs alltså inte som direkt sämre än svenskarna, men som annorlunda, de bor i sina husvagnar, sover i bilar, och eldar i kaminer inne i husvagnarna (Appendix 10). De sätts ofta i en offerroll där de beskrivs som tiggare som behöver hjälp ifrån samhället, och detta gör att klyftan mellan "vi" och "dom" förstärks. Hur media och övrig elit talar om romer som *de andra* fungerar som en viktig källa till vilka etniska föreställningar som medborgarna får dels om romerna och dels om den egna gruppen. Att måla upp romer som annorlunda bidrar till att legitimera och upprätthålla den "vita elitens" dominans i samhället (van Dijk 2000:35f). Med "den vita eliten" menas den överrepresentation av vita akademiker som finns på höga positioner i samhället, och så även på dagspressens redaktioner. Att det främst är den "vita elitens" synvinkel som speglas i dagspressen och övrig media är problematiskt eftersom många människor har få övriga källor till information om romer, har de ingen i sin närhet som är rom så måste medborgarna lita på den bild av romer som målas upp i media (van Dijk 2000:48), vilket ofta är rapporter om problem med minoritetsgruppen vilket ökar klyftan mellan "oss" och "de andra" - romerna (Brune 2006:116) .

6. Slutdiskussion

Ett tydligt problem med dagens medierapportering av minoritetsgrupper är bland annat att den nyrasism som ses i media, och i förlängningen även i samhället, inte problematiseras i media. Romer porträtteras som annorlunda än ”oss” svenskar, på grund av sin etnicitet tillskrivs de *attribut* som skiljer *dem* från *oss* och de stereotypiseras ofta som tiggare. På så sätt skapas och upprätthålls fördomar gentemot romer, exempelvis att de skulle vara ett problem för samhället. Även om det är viktigt att belysa frågor om fattigdom och liknande är det problematiskt att i media systematiskt porträtterar romer i en negativ kontext och som *de andra*. Att göra så kan bidra till stereotypisering och fördomar om hela gruppen romer, och därmed indirekt till antagandet och reproduktionen av rasism (van Dijk 2000:48). Trots detta ifrågasätts inte stereotypiseringen och nyrasismen gentemot romer av media utan det är främst gammal rasism så som högerextremism och förföljelse som tas upp som problem av media. Detta leder till att nyrasismen, trots att den kan vara lika effektiv som gammal rasism på att exkludera minoriteter från samhället, inte ses som ett problem utan uppfattas som naturligt, vilket till viss del gör den extra farlig (van Dijk 2000:34).

Romer i dagens Sverige ses alltså som en grupp som skiljer sig från oss svenskar. Vi ser dem som annorlunda, som *de andra*, vilket gör det svårt för dem att integreras i samhället. Även om många artiklar hade en till synes god ton gentemot romerna, så kunde en underliggande ton av fördomar och stereotypa uppfattningar ofta utläsas. Eftersom romerna i de flesta artiklarna porträtterades som offer och i situationer där de blivit diskriminerade förstärker det den stereotypiserade bilden av romer som *de andra*, ett folkslag som står utanför samhället, oförmögna att bidra till samhället och därav en belastning för det svenska samhället. I den svenska dagspressen fokuseras det - medvetet eller ej - på det som skiljer romer från oss, att de lever på illegala boplatser, att de är tiggare osv. Det fanns dock undantag, där romerna framställdes utifrån egenskaper likt våra, egenskaper som kan tillåta dem att bli del av gemenskapen. Men även här fanns den underliggande tonen, eller behovet av att framställa dem som annorlunda. Även när de i stora drag beskrevs som en av ”oss”, en person som lyckats både i karriären och i det sociala livet, så var vinkeln alltid att det var en rom som hade lyckats bryta sig loss från sitt sociala arv, en som lyckats i det svenska samhället trots sitt ursprung som rom. Det återkom alltså i dessa artiklar att romerna för att lyckas varit tvungna att dölja sitt ursprung. Att media målar upp en bild av att romerna är annorlunda och underlägsna oss svenskar, och att

de måste dölja sitt ursprung för att kunna integreras i det svenska samhället, kan tänkas bidra till att romerna som individer blir stigmatiserade och känner sig värdelösa. Som medium har dagspressen stort ansvar när det gäller hur romer porträtteras och att låta romer komma till tals. I de artiklar som analyserats fanns ett genomgående mönster av att det mestadels var "svenskar" som debatterade om romer, ofta som ett problem, sinsemellan och att det sällan eller aldrig var romer själva som fick komma till tals och delta i debatten. Om detta beror på att romerna inte "får" eller kan komma till tals är svårt att dra slutsatser om, men det faktum att romernas röst inte blir hörd i medierna kvarstår. Eftersom det är romerna som är en minoritet och inte "vi" svenskar, är det upp till oss att se till att de känner sig integrerade i det svenska samhället. Frågan är bara i vilken ände man ska börja? På samhällsnivå, ute i skolorna eller i svensk dagspress? Medierna har en viss makt över att sätta agendan bestämma vem som får komma till tals samt hur *objekt* gestaltas och vilka *attribut* de tillskrivs, vilket påverkar dels vad vi i samhället ska ha åsikter om, vad som är viktigt och mindre viktigt, och dels *vad* vi ska tycka i dessa frågor (McCombs 2006:165). När svensk dagspress fokuserar på romer som ett problem och framställer dem i offerroller är det även detta medborgarna kommer att bilda sin uppfattning kring. Ett steg i rätt riktning hade varit om svensk dagspress tog sitt ansvar och lät romerna föra sin egen talan och då inte endast som tiggare eller genom ett "färdigskrivet manus" byggt utifrån stereotypa fördomar om romer utan låta dem själva definiera vilka de är.

6.1 Vidare forskning

Ett ämne för vidare forskning kan tänkas vara att jämföra medierapportering av romer före och efter händelsen med "polisens registrering av romer" som uppdagades i september 2013. Ett register där polisen registrerade tusentals romer och deras familjer i det s.k. romregistret (Orrenius 2013). Det hade även varit intressant att närmare undersöka mängden artiklar och rapportering före respektive efter skandalen, något vi såg skiljde sig enormt, men som inte lämpade sig att analysera i vår uppsats. Genom att analysera både exempelvis svenskdagspress och rörliga nyhetsmedier hade man fått ett bredare empiriskt material till studien och säkerligen hittat ett samband i rapporteringen mellan de två nyhetsmedierna. För att få ett djupare empiriskt

material gällande romernas stigmatisering hade även intervjuer med romer varit en lämpig metod.

Referenslista:

Bernáth, Gábor & Messing, Vera. (2013). Research Report on the Representation of Roma Communities in the Hungarian Mainstream Media, 2011. *Working papers series, 2013/1*.

Brune, Ylva (2004). *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld*. Diss. Göteborg: Univ., 2004

Brune, Ylva (2006). Den dagliga dosen. Diskriminering i Nyheterna och Bladet. I Sverige. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. *Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen: rapport*, Camauër Lenor & Nohrstedt Stig Arne (red), 89-122. Stockholm: Fritze

Cederberg, Irka (2010). *Född fördömd: romerna - ett europeiskt dilemma*. Stockholm: Leopard

Cottle, Simon (red.) (2000). *Ethnic minorities and the media: changing cultural boundaries*. Buckingham: Open University Press

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Goffman, Erving (2001). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 2., omarb. uppl. [sic] Stockholm: Prisma

Griberg, Sara. 2012. Romer i Sverige. *Populär historia*. 16 juli.
<http://www.popularhistoria.se/artiklar/romer-i-sverige/> (Hämtad 2013-11-28)

Hultén, Gunilla (2009). *Journalistik och mångfald*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Imre, A 2006, 'Global Entertainment and the European 'Roma Problem'', *Third Text*, 20, 6, pp. 659-670, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 15 November 2013.

McCombs, Maxwell (2006). *Makten över dagordningen: om medierna, politiken och opinionsbildningen*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

McCombs, M, & Shaw, D 1972, 'THE AGENDA-SETTING FUNCTION OF MASS MEDIA', *Public Opinion Quarterly*, 36, 2, pp. 176-187, Business Source Complete, EBSCOhost, viewed 18 November 2013.

Orrenius, Niklas. 2013. Över tusen barn med i olaglig kartläggning. *Dagens Nyheter*. 23 september. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/over-tusen-barn-med-i-olaglig-kartlaggning> (Hämtad 2013-11-27) Petersson, Lars & Pettersson, Åke (2000). *Medieboken. Massmedier*. 6., [uppdaterade] uppl. Malmö: Liber

Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

van Dijk, Teun Adrianus (1993). *Elite discourse and racism*. Newbury Park, Calif.: Sage

van Dijk, Teun Adrianus. 2000. New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach. I *Ethnic minorities and the media: changing cultural boundaries*, Cottle Simon (red), 33-49. Buckingham: Open University Press

Østbye, H. Knapskog, K. Helland, K. & Larsen, L.O. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber.

Bilaga 1

Material - Kvalitativ innehållsanalys

Materialhänvisningar:

Alla artiklar som använts i den kvalitativa analysen har vi hämtat från databasen retriever.

Appendix 1= Linde, Stina. 2012. Vi blev stoppade av polisen utan anledning. *Helsingborgs dagblad*. 4 oktober. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 2= Kadhammar, Peter. 2012. Harrys historia kan göra skillnad för alla romer. *Aftonbladet*. 3 oktober. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 3= Hakelius, Johan. 2013. Vad kan - och bör - vi göra åt tiggeriet. *Aftonbladet*. 28 mars. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 4= Holmgren, Mia. 2012. Visumkrav slår hårt mot romer från Serbien. *Dagens Nyheter*. 17 oktober. (Hämtad 2013-11-26).

Appendix 5= Falkehed, Magnus. 2012. Frankrikes linje: Håll er borta. *Dagens Nyheter*. 25 oktober. (Hämtad 2013-11-26).

Appendix 6= Hökerberg, Josefin. 2013. Jag vill inte titta folk i ögonen och be. *Dagens Nyheter*. 30 maj. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 7= Samuelsson, Daniel. 2012. Vi vill väcka debatt kring dessa frågor. *Helsingborgs Dagblad*. 21 november. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 8= Hökerberg, Josefin. 2013. Snart ska Claudia hem till sin sjuka dotter. *Dagens Nyheter*. 15 mars. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 9 = Hökerberg, Josefin. 2012. Tiggarna har delat upp stan mellan sig. *Dagens Nyheter*. 20 december. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 10 = Hökerberg, Josefin. 2012. Tiggarna vräks från boplats i dag. *Dagens Nyheter*. 11 april. (Hämtad 2013-11-15).

Appendix 11 = Kardhammar, Peter. 2012. Vi ska göra deras liv till ett helvete. *Aftonbladet*. 5 juli. (Hämtad 2013-11-26).

Appendix 12 = Falk, Jan. 2013. Han vill ta plats i historien. *Dagens Nyheter*. 3 maj. (Hämtad 2013-11-26).

Appendix 13 = Swedin, Daniel. 2012. Helt riskfritt att förfölja romer. *Aftonbladet*. 4 oktober. (Hämtad 2013-11-26).

Appendix 14= Ullenhag, Erik. 2013. Europeiska regeringar saknar vilja att hjälpa romerna. *Dagens Nyheter*. 10 april. (Hämtad 2013-11-26).

Bilaga 2

Kodschema:

Tidsperiod

12-07-28 - 13-07-28

Tidning

- Aftonbladet
- Dagens Nyheter
- Helsingborgs Dagblad

Artikeltyp

- Nyhetsbevakning
- Debattartikel
- Krönika
- Insändare
- Ledare
- Övrigt

Tonläge i hur romer omnämns

- Negativt/kritiskt (skribent rapporterar om negativa/kritiska händelser eller resonemang)
- Positivt/beaktande
- Neutralt/balanserat

Vem får komma till tals?

- “Expert”
- Rom
- Övriga
- Ingen

Hur omtalas romer?

- Romer som grupp
- Rom som enskild person
- Övrigt

I vilket sammanhang omnämns romer?

- De har begått brott
- De har blivit diskriminerade
- Övrigt

Hur stor plats har nyheten?

- Ettapuff
- Uppslag
- Hetsida
- Halvsida